

Nr 382.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ersättning för vissa översvämningsskador m. m.; given Stockholms slott den 15 november 1946.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande statsrådet hemställt.

GUSTAF.

G. E. Sträng.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 15 november 1946.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden WIGFORSS, QUENSEL, DANIELSON, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och folkhushållningsdepartementen anmäler statsrådet Sträng *fråga om ersättning för vissa översvämningsskador m. m.* och anför därvid följande.

Till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område anvisade 1945 års riksdag ett reservationsanslag av 126 000 000 kronor (prop. nr 303; r. skr. nr 472). Av nämnda anslag beräknades ett belopp av 6 000 000 kronor för utbetalande under regleringsåret 1945/46 av lokala differentieringsbidrag å mjölk till jordbrukare inom områden, som drabbats av ogynnsamma skördeförhållanden.

I proposition nr 389 till 1945 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t sedermera, bland annat, att av de medel, som under förenämnda anslag avsetts för

lokala differentieringsbidrag å mjölk, skulle under särskilt angivna förutsättningar även få utbetalas ersättning till jordbrukare, som under år 1945 drabbats av översvämningsskador, samt att å anslaget skulle anvisas ytterligare ett belopp av 2 100 000 kronor. Propositionen bifölls av riksdagen (r. skr. nr 611).

I skrivelse den 29 oktober 1946 har *statens livsmedelskommission* hemställt, att Kungl. Maj:t måtte bemyndiga kommissionen att utbetala ersättningar för översvämningsskador och andra regnskador å 1946 års skörd i överensstämmelse med vissa av kommissionen i skrivelsen angivna riktlinjer samt att disponera härför erforderliga medel ur nämnda anslag.¹

Kommissionen har tillika, under återopande av sin framställning, överlämnat ett antal till kommissionen för utlåtande remitterade framställningar om åtgärder med anledning av under hösten 1946 inträffade dylika skador. Innan jag närmare ingår på kommissionens förslag, torde jag ånyo få anmäla dessa framställningar.

I skrivelse den 26 oktober 1946 har sålunda *Kronobergs läns hushållningssällskap* hemställt, att Kungl. Maj:t måtte av riksdagen begära ett anslag å 6 800 000 kronor till skälig gottgörelse efter särskilt angivna riktlinjer för de förluster, som jordbrukare i länet innevarande höst lidit genom onormal nederbörd och därav vållade översvämningar.

Länsstyrelsen i Kalmar län har med skrivelse den 26 oktober 1946 överlämnat framställning från länets södra hushållningssällskap, i vilken framställning sällskapet begärt, att Kungl. Maj:t måtte av statsmedel bereda jordbrukare inom sällskapets område ersättning för de skador, som på grund av översvämning och regn under augusti och september 1946 uppkommit å gröda. I skrivelse den 27 september 1946 har *Kalmar läns norra hushållningssällskap* anhållit, att för den allmänna skördenedsättningen i anledning av nederbörden under hösten 1946 måtte utgå differentieringsbidrag å mjölk samt att för katastrofskadorna måtte utbetalas särskild ersättning.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län har i skrivelse den 25 september 1946 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte taga under övervägande att bringa hjälp åt de jordbrukare, som åsamkats förluster genom översvämningarna och vatten-skadorna.

I skrivelse den 16 september 1946 har *länsstyrelsen i Skaraborgs län* hemställt, att Kungl. Maj:t måtte anbefalla eller eljest vidtaga åtgärder i överensstämmelse med riktlinjerna i Kungl. Maj:ts proposition nr 389 vid 1945 års riksdag för att de av översvämningarna i länet under innevarande höst drabbade jordbrukarna måtte skyndsamt bringas hjälp från det allmännas sida.

Länsstyrelsen i Örebro län har överlämnat en den 25 september 1946 dagtecknad framställning från länets hushållningssällskap. I framställningen, varöver yttrande avgivits av torrläggingsnämnden i länet, har framhållits, att ersättning för de av nederbördsförhållandena vållade skadorna å årets gröda borde utgå av allmänna medel.

Riksförbundet landsbygdens folk har i skrivelse den 5 oktober 1946 anhållit, att grunderna för beräkning av ersättningsbeloppen för de av regn och

¹ Före avgivandet av sin framställning har kommissionen i ärendet samrätt med en delegation, bestående av ledamöterna i kommissionens råd riksdagsmannen Abel Andersson, landstingsmannen B. Ekström, sekreteraren P. E. Enderstein, direktören K. Lindström och förvaltaren H. G. Ringborg samt riksdagsmannen S. B. Norup och direktören A. H. Stensgård.

översvämning orsakade katastrofskadorna måtte bestämmas så att ersättningarna utginge med högre belopp än för förra årets skador och att en så fullständig reglering som möjligt av skadorna uppnåddes.

Slutligen ha arrendatorn S. E. Åström i Nynäshamn och lantbrukaren G. Ahlin i Mosshult, Mantorp, i särskilda framställningar anhållit om bidrag i anledning av vattenskador å växande gröda.

Kommissionen har i sin skrivelse inledningsvis lämnat följande redogörelse för de i anledning av skörde-skadorna under produktionsåret 1945/46 vidtagna statliga åtgärderna.

Hjältpåtgärderna kunna sammanfattas i tre olika huvudgrupper.

1. I syfte att bereda kompensation åt jordbruket för den försämring av brödsädsskördens kvalitet, som det ogynnsamma bärgningsvädret hösten 1945 förorsakat, höjdes bottenpriset på brödsäd, så att detsamma för sådan brödsäd, som kunde iordningställas till fullgod fodervera, kom att ligga beträffande vete 2 kronor och beträffande råg en krona per deciton över det samtidigt gällande normalpriset på korn.

2. För att utjämna större variationer i skördeutfallet utbetalades under tiden oktober 1945—maj 1946 i vissa delar av landet lokala differentieringsbidrag för mjölk. För detta ändamål har för regleringsåret 1945/46 utbetalats ett belopp av 3 800 000 kronor.

3. För skador, som på grund av översvämning inträffat å något eller några av följande växtslag, nämligen höstvetete, höstråg, vårvetete, vårråg, korn, havre, blandsäd, ärter, potatis, rotfrukter samt olje- och spanadsväxter utbetalades särskilda ersättningar.

Beträffande grunderna för sistnämnda ersättningar gällde att ersättningen grundades på en häradsvis eller, då så kunnat ske, sockenvis beräknad normalskörd av nämnda grödor. Den skada, som på en viss brukningsdel skulle anses ha drabbat skörden av ett visst växtslag, beräknades såsom skillnaden mellan å ena sidan den skörd av växtslaget i fråga, som enligt den för häradet (socknen) beräknade normalskörden skulle ha erhållits å brukningsdelen, och å andra sidan den skörd, som verkligen bärgats. Beträffande sådana brukningsdelar, vilkas normalskörd av ett visst växtslag på grund av jordmån eller andra omständigheter uppenbarligen vore högre respektive lägre än det för häradet (socknen) gällande genomsnittet, skulle dock den angivna normalskordesiffran få höjas respektive sänkas, varvid dock höjningen eller sänkningen icke skulle få överstiga 20 procent av det angivna genomsnittstalet och icke heller få rubba detta tal.

För på detta sätt beräknade skador skulle jordbrukarna stå en självrisk, som motsvarade 30 procent av normalskörden. För den återstående skadan, d. v. s. skillnaden mellan 70 procent av den beräknade normalskörden, å ena, och den faktiskt bärgade skörden, å andra sidan, utgick ersättning med i regel 70 procent. Då ömmande omständigheter förelågo, kunde dock ersättningsprocenten höjas till 85 eller, i undantagsfall, 100 procent av den efter självriskens avdragande återstående skadan. Ersättningsbeloppet kunde sålunda vid totalskada variera mellan i runt tal 50 och 70 procent av skadan. Vidare gällde, att ersättning icke utbetalades, därest densamma icke uppgick till lägst 25 kronor.

Utom för egentliga skörde-skador lämnades under år 1945/46 viss ersättning även för genom översvämning förorsakade skador å fasta anläggningar av väsentlig betydelse för jordbruksdriften, exempelvis invallningsföretag, broar o. d. Dessa ersättningar utgingo i form av avskrivningslån.

Antalet under år 1945/46 inkomna ansökningar om ersättning för skörde-

skador uppgår till omkring 5 000. Av dessa ha icke fullt 4 000 bifallits, medan omkring 1 100 avslagits. Bland icke bifallna ansökningar ha redovisats såväl sådana, där ersättningsbeloppet icke överstigit 25 kronor eller skadorna icke överstigit självriskan, som sådana, för vilka någon ersättning icke kunnat utgå, enär skadorna icke förorsakats av översvämning. Med anledning av de omkring 4 000 ansökningar, som bifallits, ha ersättningar utbetalats med ett sammanlagt belopp av i runt tal 1 230 000 kronor.

Kommissionen har rörande omfattningen och arten av skadorna å innevarande års skörd anfört bland annat.

Enligt en av Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut gjord sammanställning har nederbörden under september månad 1946 inom samtliga län i riket varit betydligt större än normalt. Särskilt har detta varit fallet i Örebro, Södermanlands, Östergötlands, Kalmar norra, Kronobergs och Skaraborgs län. I jämförelse med föregående år synes emellertid den skillnaden ha förelegat, att nederbörden i allmänhet varit jämnare fördelad över en längre period. Med avseende på skördeskadornas beskaffenhet har detta inneburit, att de egentliga översvämningsskadorna i år icke varit fullt så omfattande som hösten 1945, medan däremot övriga regnskadorna haft en större omfattning och varit av mera svårartad beskaffenhet än fallet var föregående höst. Kommissionen har därför ansett sig böra från hushållningssällskapen inhämta uppgifter rörande icke blott de egentliga översvämningsskadorna utan även av regn förorsakade totalskador å skörden.

Enligt de från hushållningssällskapen erhållna uppgifterna har den skadade arealen av hushållningssällskapen uppskattats till något över 30 000 hektar. Enbart den genom översvämningar skadade arealen har angivits till omkring 12 600 hektar, medan totalskada på grund av regn utan att översvämning förelegat har rapporterats för omkring 17 700 hektar. Särskilt omfattande skador rapporteras för Kronobergs, Kalmar, Östergötlands, Örebro, Jönköpings, Hallands, Kristianstads, Malmöhus, Blekinge, Skaraborgs och Värmlands län, medan däremot i norra Sverige inga skador av denna beskaffenhet synas föreligga. En fördelning av den skadade arealen på olika grödor ger vid handen, att i det närmaste två tredjedelar av densamma (19 000 hektar) avser havre. Av övriga sädeslag ha blandsäd och vårvete drabbats av de svåraste skadorna, i det att den skadade arealen för dessa grödor enligt hushållningssällskapens uppskattningar uppgår till omkring 3 700 respektive 2 100 hektar. Beträffande potatis har den skadade arealen angivits till omkring 2 100 hektar.

Det ligger i sakens natur, att de erhållna uppgifterna måste betraktas såsom tämligen osäkra. Medan vissa hushållningssällskap efter allt att döma företagit ingående undersökningar rörande skadornas omfattning, synas andra ha nöjt sig med mera allmänna uppskattningar. Särskilt osäkra äro givetvis uppgifterna angående de av regn förorsakade totalskadorna. Det bör i detta sammanhang understrykas, att uppgifterna skulle avse totalskador, däremot icke groddskador o. d. Efter allt att döma torde dock åtskilliga av de från hushållningssällskapen inkomna uppgifterna, särskilt beträffande regnskadorna, icke avse totalskador i ordets egentliga bemärkelse. Även i fråga om de uppgivna översvämningsskadorna torde i viss utsträckning gälla, att en del av skörden å de översvämmade områdena kunnat bärgas, ehuru densamma blivit i såväl kvantitativt som kvalitativt hänseende avsevärt försämrade.

Rörande fördelningen av skadorna å olika grödor i de skilda länen tillåter jag mig hänvisa till en av kommissionen upprättad sammanställning, vilken såsom *Bilaga* torde få fogas till detta protokoll.

Kommissionen har härefter ingått på frågan om vilka åtgärder med anledning av skadorna å 1946 års skörd, som lämpligen böra vidtagas. Härvid har kommissionen till en början erinrat att, såsom förut nämnts, compensationen för 1945 års skördeskador lämnades efter tre olika linjer, nämligen dels genom en justering av brödsädspriserna, dels genom lokala differentieringsbidrag å mjölk och dels slutligen genom särskilda statliga ersättningar för översvämningsskador av katastrofnatur.

Beträffande de kvalitetskador å brödsäden, som vållats av de ogynnsamma bärgningsförhållandena, har kommissionen vidare erinrat om att compensation för dessa på samma sätt som skedde föregående år redan lämnats genom en höjning av bottenpriset på brödsäd. Enligt de ursprungligen utfärdade bestämmelserna skulle för icke fullgod brödsäd, därest varans kondition vore sådan, att spannmålen kunde iordningställas till fullgod fodervara, erläggas ett pris, icke understigande det vid leveranstillfället gällande normalpriset på korn. Denna bestämmelse hade genom beslut av kommissionen den 4 oktober 1946 ändrats därhän, att för sådan brödsäd skulle erläggas lägst ett pris, som med 2 kronor per deciton överstege det vid leveranstillfället gällande priset på korn. Motsvarande ändring hade vidtagits av bestämmelserna rörande bottenpriset för fullgod brödspannmål.

I fråga om de lokala differentieringsbidragen å mjölk har kommissionen anmärkt, att, såsom tidigare nämnts, dylika bidrag utbetalades under tiden oktober 1945—maj 1946 inom vissa områden i landet i syfte att utjämna större variationer i skördeutfallet, samt vidare anfört följande.

Vid behandlingen inom livsmedelskommissionen och dess råd av frågan om prissättningen på jordbrukets produkter för regleringsåret 1946/47 framhölls att erfarenheterna av dessa bidrag ådagalagt svårigheterna av att åstadkomma en rättvis fördelning av desamma. Särskilt tydligt hade sådana olägenheter kommit till uttryck i gränsområdena mellan områden, som erhållit respektive icke erhållit sådana bidrag, ävensom mellan områden med olika stora bidrag. Även inom ett och samma område hade dessa bidrag stundom vållat irritation, beroende på ojämnheter i skördeutfallet mellan olika brukningsdelar eller på olika brukningsdelars olika starka inriktning på mjölkproduktionen. Lokala ojämnheter i skördeutfallet borde, framhölls det vidare, därest desamma icke vore av katastrofartad natur, hänföras till sådana företagarrisker, som normalt vore förenade med drivandet av jordbruk.

Med hänsyn till vad sålunda anförts föreslog livsmedelskommissionen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 21 mars 1946, att lokala differentieringsbidrag för mjölk icke skulle utgå under regleringsåret 1946/47. Mot detta förslag hade icke gjorts någon erinran vid frågans behandling inom kommissionens råd. Detsamma bifölls av Kungl. Maj:t den 29 mars 1946.

De synpunkter, som sålunda tidigare anförts inom kommissionen och rådet angående de med lokala differentieringsbidrag förenade olägenheterna, torde alltjämt äga giltighet. Beträffande frågan rörande lämpligheten av att återinföra detta bidrag med anledning av de i höst inträffade skördeskadorna torde vidare få beaktas, att regnskador, visserligen av större eller mindre omfattning, synas ha inträffat i praktiskt taget hela landet, även om de utpräglade katastrofskadorna företrädesvis äro lokaliserade till vissa områden. Av uppgifterna om nederbörden under september månad framgår, att nederbörden genomgående varit betydligt större än normalt. I genomsnitt för

hela landet var sålunda medelnederbörden i september månad i år 193 procent av normal nederbörd, medan motsvarande procentsiffror för de tre huvudområdena uppgingo till 169 procent för Norrland, 199 procent för Svealand och 252 procent för Götaland. Skördeutfallet torde icke i någon del av landet ha blivit helt opåverkat av de ogynnsamma väderleksförhållandena. Att skador av katastrofartad natur företrädesvis förekomma inom vissa områden synes å andra sidan icke böra utgöra ett skäl för återinförandet av lokala differentieringsbidrag. Vad nyss anförts beträffande väderleksförhållandena under hösten 1946 synes närmast ge anledning till antagandet, att de olägenheter, som tidigare visat sig vara förbundna med de lokala differentieringsbidragen, i år sannolikt skulle komma att bli ännu mera framträdande än tidigare varit fallet.

Med hänsyn till vad nu anförts anser sig livsmedelskommissionen icke böra föreslå någon ändring i Kungl. Maj:ts beslut den 29 mars 1946, enligt vilket lokala differentieringsbidrag icke skola utgå under år 1946/47.

Enligt kommissionens uppfattning syntes däremot de skäl, som under år 1945/46 gäve anledning till utbetalande av statliga ersättningar för översvämningsskador, föreligga även innevarande år. Den areal, som av hushållningssällskapen i år redovisats såsom översvämmad, vore icke mycket mindre än den för år 1945/46 redovisade översvämmade arealen. Samtidigt torde årets översvämningsskador ha varit särskilt kännbara för sådana jordbrukare, som två år i följd drabbats av dylika skador. Sistnämnda förhållande finge anses utgöra ett särskilt skäl för att ersättningar för översvämningsskador även i år borde utgå.

I detta sammanhang har kommissionen även till behandling upptagit frågan om den närmare avgränsningen av de skador, för vilka ersättning borde utgå. Kommissionen har härvid framhållit, att i år föreläge den skillnaden i förhållande till år 1945, att den rikliga nederbörden varit jämnare fördelad över en längre period. Nederbörden hade därför i år icke givit anledning till fullt så omfattande översvämningar som fallet var hösten 1945, medan däremot svåra regnskador utan samband med översvämning i år förekommit i långt större omfattning än föregående år. Under sådana förhållanden uppkomme frågan, huruvida statlig ersättning skulle utgå även för dylika regnskador eller om ersättningarna i år liksom föregående år skulle begränsas till att avse skador, som inträffat på grund av översvämning. Vägande skäl av såväl principiell som praktisk natur har synts kommissionen kunna anföras för båda dessa alternativ.

Kommissionen har härom vidare anförts.

Mot en sådan utvidgning av ersättningsbestämmelsernas räckvidd att desamma komma att omfatta även regnskador av total natur, talar bland annat det förhållandet, att dylika skador i högre grad än översvämningsskador torde böra hänföras till sådana företagarrisker, som äro förenade med drivandet av jordbruk. Det torde i detta sammanhang kunna erinras om att särskilda statliga ersättningar icke utgått för förluster, som drabbat jordbrukarna exempelvis på grund av rostskador eller genom utvintring av höstsäd. Det synes också kunna ifrågasättas, huruvida skäl föreligger att göra skillnad mellan å ena sidan de sistnämnda slagen av skador och å andra sidan regnskador.

Ur rent praktiska synpunkter tillkommer vidare den omständigheten, att regnskadorna äro betydligt svårare att definiera och kontrollera än översvämningsskadorna. Regnskadorna representera nämligen en vid skala av skador, mellan vilka övergången är tämligen flytande. Även om det villkoret uppställles, att ersättning skall utgå endast därest skadan är total eller nära total, torde det vara förenat med mycket stora svårigheter att draga en klar gräns mellan sådana skador, som berättiga respektive icke berättiga till ersättning. Härtill kommer, att kontrollmöjligheterna äro avsevärt sämre i fråga om regnskador än vad fallet är beträffande översvämningsskador.

Å andra sidan kan det icke förbises, att enligt de från hushållningssällskapen inkomna uppgifterna sådana kvantitativa skador å skörden, som förorsakats av nederbörden, utan att översvämning förelegat, i år synas vara av minst samma omfattning som de egentliga översvämningsskadorna. De båda slagen av skador sammanhänga dessutom mycket nära med varandra. Om skörden å en viss brukningsdel drabbats av totalskada genom regn eller av översvämning torde ofta bero utslutande på brukningsdelens läge. Att under sådana förhållanden bevilja statlig ersättning för det ena slaget av skador men icke för det andra torde i många fall kunna leda till egendomliga konsekvenser. Det kan exempelvis i så fall tänkas, att av tvenne intill varandra belägna egendomar, som i lika grad utsatts för onormal nederbörd och som båda fått skörden av en viss gröda, exempelvis havre, helt förstörd, den ena skulle komma att erhålla ersättning, eftersom dess läge och därav betingade sämre avrinningsförhållanden medfört att vattnet blivit stående en tid på åkern, medan den andra icke erhåller någon ersättning, eftersom å denna icke någon egentligt översvämning inträffat. En dylik ojämnhet vid bedömningen av så likartade skador, varom nu är fråga, torde lätt komma att medföra påtagliga orättvisor och även medföra betydande svårigheter vid bestämningens tillämpning.

Såsom framgår av det anförda är det ofrånkomligt, att tillämpningen av ersättningsbestämmelserna kommer att medföra betydande svårigheter, vare sig ersättning skall utgå endast för översvämningsskador eller även för andra regnskador, som medfört en avsevärd kvantitativ nedsättning av skörden. Vad angår sistnämnda alternativ synas i främsta rummet de förut berörda praktiska svårigheter, som äro förenade med kontrollen av skadornas omfattning, få tillmätas stor betydelse. Å andra sidan skulle enligt kommissionens uppfattning en begränsning av ersättningsbestämmelsernas räckvidd vid de i år rådande förhållandena leda till så stora svårigheter i fråga om gränsdragningen mellan skador, som berättiga respektive icke berättiga till ersättning, och föranleda så påtagliga orättvisor, att kommissionen icke anser sig kunna förorda en dylik begränsning.

Kommissionen har, under återopande av det anförda, föreslagit, att under innevarande år ersättning borde utbetalas även för sådana regnskador, som, ehuru översvämning icke förelegat, inneburit att hela grödan eller i varje fall en mycket stor del därav förstörts. Kommissionen har härmed avsett sådana fall, då skörden på grund av långvarigt regn icke alls kunnat bärgas, eller, om den bärgats, visat sig vara så skadad, att det kvantitativa utbytet av densamma blivit mindre än hälften av vad som förväntades vid den särskilda skördeuppskattning, som lagts till grund för fodersädsavståendet, eller, beträffande andra grödor än fodersäd, av den för området beräknade normalskörden. Däremot borde enligt kommissionens uppfattning kvalitativa skador å skörden, exempelvis groddskador, även om de i och för sig vore av

svårartad beskaffenhet, icke föranleda utbetalning av statliga ersättningar i förevarande ordning.

Beträffande grunderna för nu ifrågakarande ersättningar har kommissionen anfört.

Vid överläggningar, som kommissionen haft med jordbruksrepresentanter inom kommissionens råd, har framhållits, att de under år 1945/46 tillämpade grunderna för ersättningar ofta givit anledning till missförstånd och besvikelse bland jordbrukarna. Ifrågakarande bestämmelser inneburo att jordbrukarna vid totalskada skulle bära en självrisk med sammanlagt i regel omkring 50 procent. Bland annat i syfte att erhålla en mjukare övergång mellan skador, som berättigade respektive icke berättigade till ersättning, ävensom en bättre gradering av ersättningarna efter skadornas relativa betydelse för de drabbade jordbrukarna hade emellertid vid bestämmelsernas utformning en viss uppdelning verkställts av självrisken. Av den för den skadelidande brukningsdelen beräknade normalskörden skulle sålunda först 30 procent avdragas såsom självrisk, varefter jordbrukaren å den återstående skadan erhöi ersättning med 70 procent. Sistnämnda procentsats kunde i ömmande fall höjas till 85 eller, undantagsvis, 100 procent. Genom denna anordning vanns också den betydelsefulla fördelen, att den jordbrukare, som bärgat en del av sin skörd, automatiskt erhöi ett större belopp för sin skörd än den, som fått hela grödan förstörd. Även ur folkförsörjningssynpunkt syntes en sådan anordning vara eftersträfvansvärd, enär jordbrukarna i annat fall icke kunna förväntas bli villiga att lägga ned arbete och kostnader på försök att bärga en så stor del av den skadade skörden som möjligt.

Från jordbruksrepresentanterna i kommissionens råd har emellertid uttalats, att det under fjolåret tillämpade systemet ur psykologisk synpunkt innebure så stora nackdelar, att det under inga omständigheter borde bibehållas under innevarande år. Metoden att först göra avdrag för en viss självrisk och därefter lämna ersättning för endast en del av den därefter återstående skadan hade nämligen bland jordbrukarna ofta missuppfattats på så sätt, att de förbisett den sistnämnda begränsningen ifråga om ersättningens storlek och utgått ifrån att ersättning skulle utgå med hela det belopp, varmed skadan överstege den s. k. självrisken. Med hänsyn härtill borde enligt jordbrukarrepresentanternas enhälliga uppfattning avdrag göras endast för viss angiven självrisk, och ersättning sålunda utgå med hela det belopp, varmed skadan överstege denna självrisk.

Kommissionen har med hänsyn till den stora vikt, som sålunda från jordbrukarnas sida lagts vid att en ändring i detta hänseende komme till stånd, ansett sig för året icke böra motsätta sig att en sådan ändring i ersättningsreglernas konstruktion ägde rum. Kommissionen har emellertid därvid funnit sig böra understryka de förut berörda olägenheter, som vore förenade med den av jordbrukarna begärda omläggningen av bestämmelserna. För året kunde dessa olägenheter dock icke medföra några ur folkförsörjningssynpunkt menliga verkningar, enär årets skörd redan vore bärgad. Det finge vidare enligt kommissionens uppfattning förutsättas, att särskilda ersättningar av nu förevarande beskaffenhet under kommande år icke skulle utbetalas.

Vad angår ersättningsprocentens storlek har kommissionen erinrat om att under föregående år denna vid totalskada utgjorde 49. Med hänsyn till att jordbrukarna inom de svårast hemsökta områdena två år i följd drabbats

av betydande skador torde skäl få anses föreligga för att i år tillämpa en något högre ersättningsprocent.

I detta sammanhang har kommissionen behandlat frågan, huruvida samma ersättningsprocent borde tillämpas vid såväl översvämningsskador som andra regnskador, samt härom anfört.

Enligt kommissionens uppfattning tala starka skäl för en differentiering av ersättningsprocenten mellan dessa båda slag av skador. Även om skörden i åtskilliga fall kan ha blivit fullständigt förstörd genom regn, utan att översvämning förelegat, torde dock översvämningsskador å viss areal för de därav drabbade jordbrukarna i regel ha medfört avsevärt mera arbete och högre kostnader än regnskador å samma gröda och å lika stor areal. Dessutom torde översvämningar ofta medföra en försämring av jorden, vars verkningar kunna göra sig gällande även under kommande år. Med hänsyn härtill synes vid totalskada ersättningsprocenten böra bestämmas till 65 i fråga om översvämningsskador och 50 i fråga om andra regnskador. Jordbrukarna böra med andra ord bära en självrisk av i regel 35 procent vid översvämningsskador och 50 procent vid andra regnskador, som medfört en avsevärd kvantitativ försämring av skördeutfallet. Vid ömmande omständigheter bör dock ersättningsprocenten i båda fallen kunna höjas till högst 80 procent.

I de fall, då en och samma brukningsdel drabbats av såväl regnskada som översvämningsskada, torde självrisken böra beräknas med hänsyn till skadornas relativa fördelning. Då alltför komplicerade regler torde böra undvikas, synes denna avvägning lämpligast böra ske på så sätt, att i den mån den skadade arealen av en viss gröda på en och samma brukningsdel till mer än en tredjedel drabbats av översvämning, bör ersättningsprocenten beräknas till 65 men i annat fall till 50 procent.

Angående sättet för bestämmande av ersättningen har kommissionen föreslagit följande.

Beträffande fodersädsskörden torde den särskilda skördeuppskattning, som ligger till grund för fodersädsavståendet, böra komma till tillämpning, medan beträffande övriga grödor normalskörden torde böra beräknas häradsvis eller, där så kan ske, sockenvis, med ledning av föreliggande skördestatistik och med tillämpning av i huvudsak samma grunder som föregående år. I sistnämnda fall torde även, i likhet med föregående år, en höjning eller sänkning av normalskördssiffran med högst 20 procent böra få vidtagas beträffande brukningsdelar, vilkas normalskörd på grund av jordmån eller andra omständigheter uppenbarligen är högre respektive lägre än det för häradet (socknen) gällande genomsnittet. Det får ävenledes förutsättas, att självrisken, på samma sätt som skedde föregående år, beräknas på den skadelidande brukningsdelens hela areal av varje ifrågakommande gröda. I enlighet med önskemål från olika håll torde dock vid ersättningsberäkningen fodersäd böra betraktas såsom en gröda.

I ömmande fall torde en höjning av ersättningsprocenten böra äga rum. Oavsett de skadelidandes personliga förhållanden torde emellertid särskild hänsyn böra tagas även till den omständigheten, att många av de jordbrukare, som nu skulle bli berättigade till ersättning, föregående år drabbades av översvämningsskador. Därest sistnämnda skador år 1945 varit av sådan storlek och beskaffenhet, att ersättning för dem utgått, torde ersättningen för de skador, som inträffat i år, få utan särskild behovsprövning höjas till 80 procent.

Inom kommissionen har föredraganden byråchefen H. Olsson, i särskilt yttrande förklarar, att enligt hans mening borde grunderna för ersättning för översvämnings- och andra skador utformas på samma sätt som föregående år men självriskprocenten och/eller ersättningsprocenten på lämpligt sätt justeras. Ur yttrandet må återgivas följande.

Den principiella skillnaden mellan de grunder för beräkningen av ifrågasvarande ersättningar, som tillämpades år 1945/46 å ena och de av livsmedelskommissionen för år 1946/47 föreslagna å andra sidan, kan lättast belysas genom följande schematiska sifferexempel:

Alt. A. Självrisk 30 procent och 70 procents ersättning för återstående skada.

Normalskörd kronor	Självrisk kronor	Skada		Återstående skada kronor	Ersättning kronor	Skörd kronor	Ersättning + skörd kronor
		%	kronor				
1 000	300	30	300	0	0	700	700
1 000	300	40	400	100	70	600	670
1 000	300	50	500	200	140	500	640
1 000	300	60	600	300	210	400	610
1 000	300	70	700	400	280	300	580
1 000	300	80	800	500	350	200	550
1 000	300	90	900	600	420	100	520
1 000	300	100	1 000	700	490	0	490

Alt. B. Självrisk 50 procent och full ersättning för överskjutande skada.

Normalskörd kronor	Självrisk kronor	Skada		Ersättning kronor	Skörd kronor	Ersättning + skörd kronor
		%	kronor			
1 000	500	30	300	0	700	700
1 000	500	40	400	0	600	600
1 000	500	50	500	0	500	500
1 000	500	60	600	100	400	500
1 000	500	70	700	200	300	500
1 000	500	80	800	300	200	500
1 000	500	90	900	400	100	500
1 000	500	100	1 000	500	0	500

Alt. C. Självrisk 35 procent och full ersättning för återstående skada.

Normalskörd kronor	Självrisk kronor	Skada		Ersättning kronor	Skörd kronor	Ersättning + skörd kronor
		%	kronor			
1 000	350	20	200	0	800	800
1 000	350	30	300	0	700	700
1 000	350	35	350	0	650	650
1 000	350	40	400	50	600	650
1 000	350	50	500	150	500	650
1 000	350	60	600	250	400	650
1 000	350	70	700	350	300	650
1 000	350	80	800	450	200	650
1 000	350	90	900	550	100	650
1 000	350	100	1 000	650	0	650

Alternativ A motsvarar det system för ersättningarnas beräkning, som tillämpats under år 1945/46. Alternativ B anger det resultat, som erhålles vid bibehållande av den år 1945/46 tillämpade sammanlagda självrisken (omkring 50 procent) vid totalskada men med tillämpning i övrigt av det system, som kommissionen föreslagit för år 1946/47. Alternativ C slutligen avser att åskådliggöra innebörden av kommissionens förslag för sistnämnda år.

Såsom framgår av sifferuppställningarna, innebär alternativ A, att ju större del av skörden, som bärgats, desto större blir summan av skördens värde och ersättningens belopp. Enligt alternativ B och C blir däremot summan av skördevärde och ersättning densamma, oavsett om en större eller mindre del av skörden bärgats, så snart skadan överstiger den angivna självrisken. Jordbrukaren erhåller sålunda i sistnämnda fall i princip icke någon som helst ersättning för det arbete och de kostnader, som särskilt i en sådan situation, varom nu är fråga, äro förenade med skördens omhändertagande.

Detta förhållande synes böra tillskrivas stor betydelse framför allt ur rättvisesynpunkt. Det ligger visserligen i sakens natur, att orättvisor vid fördelningen av dylika ersättningar i praktiken aldrig kunna undvikas, vilket system man än väljer, men själva den principiella utformningen av ersättningsbestämmelserna synes dock böra vara sådan, att rättvisesynpunkten i möjligaste mån tillgodoses. Även ur folkförsörjningssynpunkt synes den av kommissionen föreslagna metoden vara mindre tillfredsställande, även om denna synpunkt för innevarande år saknar egentlig betydelse i detta sammanhang, enär skörden redan är inbärgad.

På grund av det anförda förordas att grunderna för ersättning för övervämnings- och andra regnskador i tekniskt hänseende böra utformas på samma sätt som föregående år. Ersättning bör sålunda i regel lämnas på endast en viss procent av den skada, som återstår sedan avdrag gjorts för den fastställda självrisken. Med hänsyn till de skäl, som kommissionen anförte för att i år lämna proportionsvis något högre ersättningar än föregående år, torde emellertid självriskprocent och/eller ersättningsprocent böra på lämpligt sätt justeras. Det synes sålunda kunna övervägas att fastställa självrisken till 30 eller eventuellt 25 procent (år 1945/46 30 procent) och ersättningen till 80 procent (år 1945/46 70 procent) av överskjutande skada. Ersättningsprocenten torde vidare, i enlighet med vad kommissionen föreslagit, i ömmande fall eller då skördeskada konstaterats två år i följd böra få höjas.

Vad nu föreslagits innebär icke något underskattande av de psykologiska motiv för en ändring av bestämmelsernas utformning, som anförts av jordbruksrepresentanterna i kommissionens råd. Dessa synpunkter förtjäna allt beaktande, men desamma böra kunna på ett tillfredsställande sätt tillgodoses vid utformningen av cirkulär och andra meddelanden rörande ifrågasvarande ersättningar.

I fråga om sättet för utbekommande av ersättning har kommissionen yttrat.

För att komma i åtnjutande av ersättning torde de av skador drabbade jordbrukarna på samma sätt som föregående år böra till vederbörande kristidsnämnder ingiva till livsmedelskommissionen ställda ansökningar. Dessa ansökningar böra bestyrkas av minst tvenne ledamöter av den nämnd, som inom kommunen svarat för den särskilda skördeuppskattningen för fodersädsavståendet. Ansökningarna böra vidare med avseende å de i desamma lämnade uppgifternas riktighet granskas av kristidsnämnden, som med eget

yttrande skall överlämna desamma till kristidsstyrelsen. Kristidsstyrelsen bör efter ytterligare granskning av ansökningarna upprätta förslag beträffande ersättningarna och överlämna dessa förslag jämte ifrågavarande handlingar till livsmedelskommissionen, som bör äga att besluta rörande ersättningarna.

Beträffande kostnaderna har kommissionen anfört.

En beräkning av kostnaderna för ifrågavarande ersättningar ställer sig av olika skäl synnerligen vansklig. Kommissionen vill erinra om att under år 1945/46 omkring 1 230 000 kronor utbetalades såsom ersättning för översvämningsskador. Den för nämnda år redovisade skadade arealen uppgår till drygt 13 000 hektar. För innevarande år redovisas en skadad areal av omkring 30 000 hektar. Vid oförändrade ersättningsbestämmelser och även i övrigt likartade förhållanden skulle, därest sistnämnda beräkning vore riktig, ersättningsbehovet år 1946/47 kunna beräknas till i runt tal 3 000 000 kronor. Emellertid får hänsyn tagas dels till att kommissionen föreslagit vissa ändringar i fråga om grunderna för beräkning av ersättningarna, dels att det i år är fråga om skador av delvis annan beskaffenhet än föregående år. Av de föreslagna ändringarna i grunderna för de ifrågavarande ersättningarna verkar sänkningen av självrisken höjande, men den ifrågasatta omläggningen av själva beräkningsmetoden sänkande på ersättningsbeloppen. Däremot kan den omständigheten, att skadorna i år efter allt att döma företrädesvis äro regnskador utan samband med översvämning väntas medföra en relativ stegring av desamma. Det kan nämligen förväntas, att regnskadorna oftare än översvämningsskadorna drabbat hela arealen å en viss brukningsdel och att därför den minskning av ersättningsbeloppen, som följer av metoden att grunda ersättningen på en jämförelse mellan å ena sidan den för hela brukningsdelen beräknade normalskörden och å andra sidan brukningsdelens hela skörd av ifrågavarande gröda, skall få mindre betydelse för regnskador än fallet varit beträffande översvämningsskador. Någon exakt beräkning av de faktiska kostnaderna synes i nuvarande läge icke vara möjlig, men enligt kommissionens uppfattning talar sannolikheten för att desamma komma att uppgå till omkring 3 500 000 kronor.

Livsmedelskommissionen har i detta sammanhang erinrat om att för budgetåret 1945/46 ursprungligen beräknades ett belopp av 6 000 000 kronor för utbetalande av lokala differentieringsbidrag å mjölk samt att ifrågavarande anslag sedermera förstärktes med ett belopp av 2 100 000 kronor. Enligt sistnämnda beslut, som grundade sig på propositionen nr 389 till 1945 års riksdag, hade sålunda ett belopp av sammanlagt 8 100 000 kronor av anslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område stått till förfogande för utbetalning av dels lokala differentieringsbidrag å mjölk, dels ersättningar för översvämningsskador. I nyssnämnda proposition förutsattes, att av ifrågavarande belopp omkring 4 000 000 kronor skulle få användas för utbetalning av ersättningar för översvämningsskador. Såsom tidigare nämnts hade emellertid dessa ersättningar stannat vid ett belopp av omkring 1 230 000 kronor, varför en besparing förelåge, utgörande omkring 2 800 000 kronor. Kommissionen torde därför böra bemyndigas att disponera sistnämnda medel för utbetalning av ersättningar för översvännings- och andra regnskador under år 1946/47 i huvudsaklig överensstämmelse med nu angivna riktlinjer.

Kommissionen har slutligen anfört följande.

Såsom tidigare framhållits kunna kostnaderna för dessa ersättningar beräknas komma att uppgå till ett något högre belopp än nyssnämnda reservation, nämligen till omkring 3 500 000 kronor. Då emellertid denna kostnadsberäkning är behäftad med en betydande osäkerhetsmarginal, torde för närvarande ett slutgiltigt belopp för dessa ersättningar icke böra fixeras, utan kommissionen torde, därest ytterligare medel erfordras, få inkomma med kompletterande anslagsäskanden. Detta synes lämpligen böra ske i samband med att kommissionen upptager frågan om anvisande av medel för under innevarande regleringsår utbetalade pristillägg å kött och fläsk.

Ledamoten av kommissionens råd direktören Lindström har ansett att individuella ersättningar borde utgå endast för av översvämning förorsakade katastrofskador, medan förluster på grund av andra skador å skörden borde kompenseras genom lokala differentieringsbidrag å mjölk.

Över livsmedelskommissionens framställning har yttranden avgivits av lantbruksstyrelsen och statskontoret.

Lantbruksstyrelsen har tillstyrkt livsmedelskommissionens framställning.

Statskontoret har däremot för sin del ansett att ersättning av statsmedel i princip icke borde utgå för skördeskador, förorsakade av regn, översvämningar eller annan likartad orsak. Med hänsyn till att statsmakterna i nuvarande jordbrukspolitiska läge funnit sig böra lämna viss individuell ersättning till jordbrukare för översvämningsskador hösten 1945 och livsmedelskommissionen ansett väl så starka skäl föreligga i år, ville ämbetsverket dock icke motsätta sig, att understöd utginge för årets skador. Av vad kommissionen anfört till stöd för att i olikhet mot föregående år jämväl ersättning för regnskador skulle utgå, förefölle det ämbetsverket närmast som om övervägande skäl talade mot en sådan utvidgning. Ämbetsverket finge därför avstyrka framställningen i denna del. Då någon minskning av självriskprocenten icke heller syntes böra ifrågakomma och ersättningsnormerna för 1945 års skador i övrigt förefölle vara väl utformade, förordade ämbetsverket att de förra året givna ersättningsbestämmelserna tillämpades även i år.

Även årets skörd har, liksom förra årets, i icke ringa grad skadats av regn. Den skadade arealen har av hushållningssällskapen uppskattats till något över 30 000 hektar, vilket är avsevärt mera än vad som under förra året skadades genom översvämningar. I motsats till 1945 års skador ha i år de direkta regnskadorna varit betydligt större än översvämningsskadorna. De ojämförligast största skadorna ha drabbat fodersäden, havre och blandsäd. Uppenbart är att de svårartade regnen för många jordbrukare i de därav berörda trakterna, främst södra och mellersta Sverige, kommit att medföra högst betydande ekonomiska förluster. Särskilt kännbara komma dessa att bli för dem som även förra året utsattes för översvämnings- och regnskador. Ehuru det givetvis måste inge betänkligheter att, då jordbruket drabbas av dålig väderlek, av allmänna medel ersätta därigenom uppkomna förluster, vill jag dock icke motsätta mig att så i viss utsträckning sker även i år.

*Före-
draganden.*

Sedan mera normala förhållanden återinträtt, torde emellertid bidrag av nu ifrågavarande slag icke vidare förekomma.

Efter övervägande av frågan om vilken form de statliga hjälpåtgärderna i förevarande fall böra få, anser jag mig kunna biträda det av livsmedelskommissionen framlagda förslaget. I betraktande av att skadorna till följd av regnet drabbat avsevärda delar av landet skulle ett återinförande av differentieringsbidragen för att ersätta förlusterna i stort sett leda till en allmän höjning av mjölkpriset. Jordbrukarnas inriktning på mjölkproduktion är även förhållandevis skiftande, varför ett stöd i denna form icke skulle te sig fullt tillfredsställande ur rättvisesynpunkt. I likhet med kommissionen anser jag därför, att dylika bidrag icke böra utgå i anledning av ifrågavarande skador. Ett system med direkt ersättning för lidna förluster synes på sätt kommissionen uttalat vara att föredraga.

Såsom kommissionen anfört tala starka skäl för att ersättningarna skola i motsats till föregående år utgå icke endast för översvämningsskador utan även för omedelbart av regn vållande skador. Ersättning för sistnämnda slags skador bör dock utbetalas endast under förutsättning att det kvantitativa skördeutbytet å bruksningsdelen blivit mindre än hälften av vad som förväntades vid den särskilda skördeuppskattningen, som ligger till grund för fodersädsavståendet, eller, beträffande andra grödor än fodersäd, av den för området beräknade normalskörden.

Oaktat det principiellt sett skulle te sig mera tillfredsställande om i år samma grunder för beräkningen av ersättningarna tillämpades som i fråga om 1945 års skörd, vill jag likväl med hänsyn till vad i ärendet förekommit icke motsätta mig de av kommissionen föreslagna ersättningsgrunderna. Sålunda bör gälla beträffande båda slagen av skador, att de efter avdrag av självrisk skola ersättas helt, samt såvitt angår översvämningsskador dessutom, att ersättning bör utgå efter högre procenttal icke endast i jämförelse med föregående år utan även i förhållande till ersättningen för de direkta regnskadorna. Möjlighet bör även finnas att vid särskilda omständigheter tillämpa ett högre procenttal. Ersättning torde sålunda böra utgå efter 65 procent vid översvämningsskada och efter 50 procent vid annan regnskada, dock att vid ömmande omständigheter eller då den skadelidande föregående år erhållit ersättning för översvämningsskada, ersättningsprocenten må höjas till högst 80 procent. För det fall att viss gröda å en och samma bruksningsdel drabbats av såväl översvämningsskada som annan regnskada, bör därest minst en tredjedel kan anses utgöra översvämningsskada, ersättning utgå efter procenttalet för sådana skador. Omfattningen av översvämningsskada eller annan regnskada bör bedömas beträffande fodersäden med ledning av den särskilda skördeuppskattning, som ligger till grund för fodersädsavståendet, samt beträffande övriga grödor efter en normalskörd, beräknad i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder som tillämpades föregående år. Ersättning bör icke i något fall utgå med mindre ersättningsbeloppet efter förut angivna grunder överstiger 25 kronor per bruksningsdel.

Kommissionen har uppskattat kostnaderna för ersättningarna till omkring

3 500 000 kronor. Det synes mest ändamålsenligt att i första hand de för täckande av skadorna på 1945 års skörd kvarstående medlen, 2 800 000 kronor, under anslaget för prisreglerande åtgärder å jordbrukets område anlitas för nu ifrågavarande ändamål. I den mån ytterligare medel äro behövliga, torde andra å anslaget tillgängliga medel få tagas i ansåk. Jag förutsätter emellertid att sammanlagda ersättningsbeloppen hålla sig inom den beräknade kostnadsramen. Skulle anslaget för prisreglerande åtgärder på jordbrukets område icke vara tillräckligt för att gälda ersättningskostnaderna, torde ytterligare medel för ändamålet få äskas hos riksdagen.

Därest riksdagen bifaller de av mig i det föregående förordade förslagen, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera i huvudsaklig anslutning till det anförda meddela erforderliga föreskrifter i ämnet.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att av anslaget till *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* må för utbetalande av ersättningar i anledning av översvämnings- och andra regnskador å 1946 års skörd anlitas ett belopp av högst 3 500 000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

C. W. Rhedin.

Översvämningsskador och totalskador genom regn år 1946

(Ö = översvämningsskador.)

Hushållningssällskap	Höstvete		Vårvete		Höstråg		Vårråg		Korn	
	Ö	R	Ö	R	Ö	R	Ö	R	Ö	R
Malmöhus läns.....	—	—	40	30	200	150	—	—	75	75
Göteborgs och Bohus läns.	—	—	7 ⁵	37	—	—	—	—	—	—
Gotlands läns.....	1	—	—	—	—	—	—	—	14	1 ⁵
Skaraborgs läns.....	10	—	50	—	10	—	1	—	30	—
Värmlands läns.....	—	2	107	15 ⁷	—	—	—	—	4	5
Västmanlands läns.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs läns.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jämtlands läns.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västernorrlands läns.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kristianstads läns.....	—	17	23	39 ¹⁸	—	8 ⁵	—	1 ⁵	—	10
Södermanlands läns.....	20	50	—	—	—	10	—	—	—	—
Hallands läns.....	—	—	55	100	—	—	—	—	11	30
Blekinge läns.....	—	—	5	160	6	4	2	6	—	4
Norrbottnens läns.....	—	—	—	—	—	25	—	—	—	—
Västerbottnens läns.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Älvsborgs läns norra.....	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—
Älvsborgs läns södra.....	—	—	30	40	—	—	5	—	—	—
Jönköpings läns.....	—	50	5	180	—	30	—	50	—	30
Kalmar läns södra.....	3	6	35	100	6	—	—	—	35	110
Uppsala läns ¹	—	—	—	—	2	—	—	—	26	—
Östergötlands läns.....	80	260	60	115	45	75	—	2	85	90
Stockholms läns och stads	—	10	—	25	—	5	—	—	14	15
Örebro läns.....	4	18 ⁷⁵	79 ²⁵	30 ⁷⁵	0 ²⁵	18 ²⁵	—	1 ⁸⁷	0 ⁸⁷	2
Kronobergs läns.....	5	10	80	400	—	—	2	5	4	5
Kalmar läns norra.....	110	75	100	175	6	8	—	—	8	—
Gävleborgs läns.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hela riket	233	498 ⁷⁵	686 ⁷⁵	1 447 ⁶⁸	275 ²⁵	333 ⁷⁵	10	65 ⁸⁷	296 ⁸⁷	377 ⁵⁰
		781 ⁷⁵		2 134 ³⁸		609		75 ⁸⁷		673 ⁸⁷

¹ Skadorna under våren 1946 genom sjön Tämnares översvämning.

Bilaga.

inom olika hushållningssällskapsområden (hektar).

R = regnskador.)

Havre		Blandsäd		Potatis		Foderrotfrukter		Diverse grödor		Summa		Totalsumma
Ö	R	Ö	R	Ö	R	Ö	R	Ö	R	Ö	R	
100	100	300	200	25	25	50	50	—	—	790	630	1 420
154 ³	211	28 ⁵	57 ⁵	8	97 ⁵	—	7	—	—	198 ³	410	608 ³
—	—	11	—	—	—	1	—	24	—	51	1 ⁵	52 ⁵
1 000	100	20	—	10	—	—	—	60	—	1 191	100	1 291
698 ⁷⁵	293 ⁷⁵	57	6 ⁶	22	1 ⁵	4	—	—	5	892 ⁷⁵	329 ⁵⁵	1 222 ³
(20)?	100	—	—	—	—	—	—	—	—	(20)?	—	(20)?
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
150 ⁷⁵	415 ³⁵	65 ⁵	453 ⁷⁵	82	105 ⁵	12 ⁷⁵	4 ²⁵	4 ⁵	34 ⁵	338 ⁵	1 089 ⁴⁸	1 427 ⁹⁸
200	250	—	—	—	—	—	—	—	—	220	310	530
500	725	25	250	105	200	5	20	16	20	707	1 345	2 052
30	920	2	125	4	100	—	—	—	—	49	1 319	1 368
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
330	100	—	—	—	—	—	—	—	—	340	100	440
Ö 195	—	R 200	—	10	—	10	—	—	—	250	240	490
500	1 000	30	150	10	70	—	30	—	—	545	1 590	2 135
135	460	170	330	100	100	—	—	16	—	500	1 106	1 606
27	—	75	—	—	—	—	—	—	—	130	—	130
790	850	230	370	80	70	40	30	—	—	1 410	1 862	3 272
35	40	20	20	2	10	—	—	—	10	71	135	206
1 446 ³	2 137 ¹²	10	16	13	12 ⁷⁵	1 ⁵	—	25 ⁵	—	1 580 ¹⁷	2 236 ⁹⁹	3 817 ¹⁶
1 300	2 100	150	300	300	300	100	150	35	11	1 976	3 281	5 257
890	1 000	103	92	105	145	4	26	21	1	1 347	1 582	2 929
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8 307 ¹⁰	10 762 ³²	1 297	2 370 ⁸⁵	876	1 237 ²⁵	228 ²⁵	317 ²⁵	202	81 ⁵	12 606 ⁷²	17 602 ⁵²	30 299 ²⁴
19 069 ³²	—	3 067 ⁸⁵	—	2 113 ²⁵	—	545 ⁵	—	283 ⁵	—	—	—	—
Ö 195	—	R 200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—